

Edmodo: เครือข่ายสังคมออนไลน์สำหรับผู้เรียนยุคดิจิทัล Edmodo: Social Network for Digital Generation Students

จิระ จิตสุภา¹ ปริศนา มัชฌิมา² ณัฐฐา ผิวนา³ วิภาวี วลีพิทักษ์เดช⁴

1. บทนำ

ด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การปฏิเธรการเข้าถึงและการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์หรือเรียกว่า Social Network อาจจะเป็นเรื่องยาก เพราะกำลังเป็นกระแสของสังคมและได้รับความนิยมเนื่องจากสามารถใช้งานได้ทุกสถานที่ ทุกเวลา ที่สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้ ทำให้เกิดความสะดวก สบาย รวดเร็ว และทันเหตุการณ์ [1] โดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ทั้งแบบมีสายและไร้สาย เช่น คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต โทรศัพท์มือถือ เป็นช่องทางในการเข้าถึง สอดคล้องกับกมลณัฐ โตจินดา [2] ที่ศึกษาพฤติกรรมการใช้ บริการ Social Network ของ นักศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ แล้วพบว่ากลุ่มตัวอย่างทุกคนใช้บริการ Social Network และนิยมใช้โทรศัพท์มือถือเป็นช่องทางเข้าถึงบริการดังกล่าว จุดประสงค์ในการเข้าถึงเครือข่ายสังคมออนไลน์ของแต่ละบุคคลแตกต่างกันออกไป เช่น สร้างและประกาศตัวตนให้สังคมรับรู้ สร้างและประกาศผลงานรวมถึงความสามารถของตนเองเผยแพร่ หรือเพื่อหวังผลอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ผลทางธุรกิจการค้า รวบรวมความชอบในสิ่งเดียวกันของคนกลุ่มเดียวกัน เป็นเครือข่ายในการทำงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน การเข้าถึงหรือการสร้างประสบการณ์เสมือนจริงซึ่งสอดคล้อง

กับสังคมยุคดิจิทัล เครือข่ายเพื่อการประกอบอาชีพ และเป็นช่องทางในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร สอดคล้องกับ ระเบียบ แก้วสุกใส และชัยรัตน์ จุสปาโล [3] ที่กล่าวว่าเครือข่ายสังคมออนไลน์คือสังคมหรือการรวมตัวกันเพื่อสร้างความสัมพันธ์ในรูปของกลุ่มคนรูปแบบหนึ่งที่ปรากฏขึ้นบนอินเทอร์เน็ตที่เรียกว่าชุมชนออนไลน์ ทำให้ผู้คนได้ทำความรู้จัก แลกเปลี่ยนความคิดเห็น แบ่งปันประสบการณ์ร่วมกัน และเชื่อมโยงกันในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง โดยขยายตัวผ่านการติดต่อสื่อสารอย่างเป็นเครือข่าย นอกจากนี้เครือข่ายสังคมออนไลน์สามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การสื่อสาร การตลาด งานบันเทิง งานสื่อสารการเมือง และการศึกษา สอดคล้องกับพิศมัย หาญมงคลพิพัฒน์ [4] ที่ศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของ นักศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน แล้วพบว่ากิจกรรมที่นักศึกษาทำมากที่สุดเมื่อเข้าเครือข่ายสังคมออนไลน์คือการพูดคุยและติดต่อสื่อสารกับบุคคลที่รู้จัก สอดคล้องกับปณิชา นิตพร [5] ที่ศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของคนวัยทำงานในเขต กรุงเทพมหานคร แล้วพบว่าเครือข่ายสังคมออนไลน์ถูกใช้เป็นแหล่งพบปะติดต่อสื่อสารระหว่างเพื่อนหรือบุคคลที่

¹ อาจารย์คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

² อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

³ อาจารย์คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

⁴ อาจารย์คณะวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

รู้จัก ใช้เป็นพื้นที่สาธารณะในการแบ่งปันข้อมูล สอดคล้องกับปริณดา เรืองศักดิ์ [1] ที่ศึกษาการเปิดเผยตนเองกับการสื่อสารผ่านเฟซบุ๊ก แล้วพบว่าเครือข่ายสังคมออนไลน์ทำให้ผู้ใช้มีการเปิดเผยตนเองโดยผ่านกระบวนการสื่อสาร คือผู้ส่งสาร สาร ช่องทางการสื่อสารหรือสื่อ และผู้รับสาร นอกจากนี้การสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ทำให้เกิดผลกระทบด้านบวก ได้แก่ ทำให้บุคคลรู้จักตนเองและเข้าใจพฤติกรรมของตน สร้างทัศนคติเชิงบวกต่อตนเองและบุคคลอื่น เสริมสร้างความหมายของสารที่ได้รับจากคู่สื่อสาร ช่วยเสริมสร้าง อารมณ์รักษาและเพิ่มพูนความสัมพันธ์ที่มีความหมายระหว่างกัน สอดคล้องกับภัทราร เรืองสวัสดิ์ [6] ที่กล่าวว่ากิจกรรมที่ผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ทำเป็นประจำเมื่อเข้าใช้งาน คือ สนทนากับเพื่อน อัพเดทสถานะข้อมูลส่วนตัวและรูปภาพ และ หาข้อมูล และแลกเปลี่ยนข้อมูล และสอดคล้องกับเศรษฐพงศ์ มะลิสวรรณ [7] ที่กล่าวว่าแนวโน้มของการบริโภคสื่ออินเทอร์เน็ต ในโลกของเครือข่ายสังคมออนไลน์ ทั้งการอัพโหลดข้อมูล การแชร์รูปภาพ การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บล็อกกำลังเข้าสู่กระแสของสังคม ความนิยมไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะในกลุ่มคนที่มีอายุ 15-30 ปีที่เรียกกันว่า Generation Y, Z หรือ D ที่เป็นนักเรียน นักศึกษาเท่านั้น แต่ครอบคลุมถึงกลุ่มคนวัยทำงาน ทั้งระดับพนักงาน ผู้บริหาร นักวิชาการ นักวิชาชีพ รวมถึงนักการเมือง ศิลปิน ดารา และผู้สูงอายุจำนวนมากที่หันมาสนใจและให้ความสำคัญกับการใช้ประโยชน์ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์

แนวโน้มอัตราการเข้าถึงและใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์เพิ่มมากขึ้น ในปี 2555 ปรวิศดา ประทุมวัลย์ [8] ศึกษาโอกาสและข้อจำกัดของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษาคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่าส่วนใหญ่ใช้งานในช่วงเวลา 21.00 น. – 24.00 น. ผ่านทางโทรศัพท์มือถือมากที่สุด เข้าใช้งานที่หอพักเป็นหลัก เวลาที่ใช้งานประมาณ 1-2 ชั่วโมง ต่อมาในปี 2556 เอมิกา เหมมินทร์ [9] ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่าย

สังคมออนไลน์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่ามีประสบการณ์ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ 3 ปีขึ้นไป เข้าถึงด้วยโทรศัพท์มือถือ เปิดใช้งานไว้ตลอดทั้งวัน ใช้งานมากที่สุดในช่วง 18.00-06.00 นาฬิกา เฉลี่ยใช้งานประมาณ 1-3 ชั่วโมง และงานวิจัยในปี 2558 ของพิศมัย หาญมงคลพิพัฒน์ [10] พบว่านักศึกษามีประสบการณ์ใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ 4 ปีขึ้นไป เข้าใช้งานจากอินเทอร์เน็ตของหอพักเป็นหลัก 6 ครั้งขึ้นไปต่อวัน รวมแล้วไม่น้อยกว่า 5 ชั่วโมง และมักเข้าใช้งานช่วงเวลา 20.01 – 00.00 นาฬิกา

จากข้อมูลแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มของระยะเวลาการใช้งานที่เพิ่มขึ้น และความสำคัญของเครือข่ายสังคมออนไลน์ เนื่องจากผู้ใช้สามารถเข้าถึงได้ ทุกสถานที่ ทุกเวลา ที่สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ โดยโทรศัพท์มือถือเป็นอุปกรณ์ที่นิยมใช้เข้าถึงเครือข่ายสังคมออนไลน์ เนื่องจากการพกพาสะดวก และผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ส่วนใหญ่มีไว้ครอบครอง นอกจากใช้ประโยชน์เพื่อติดต่อสื่อสาร โทรศัพท์มือถือยังมีความสามารถเสมือนคอมพิวเตอร์เครื่องหนึ่งสามารถใช้แทนคอมพิวเตอร์ได้อย่างดี

เครือข่ายสังคมออนไลน์ถูกใช้ในหลายกิจกรรม เช่น สร้างและประกาศตัวตน สร้างและประกาศผลงาน รวมรวมความชอบในสิ่งเดียวกัน เป็นเครือข่ายในการทำงานร่วมกัน เข้าถึงหรือการสร้างประสบการณ์เสมือนจริง เครือข่ายเพื่อการประกอบอาชีพ และเป็นช่องทางแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้เวลากับเครือข่ายสังคมออนไลน์ประมาณ 1-6 ชั่วโมงต่อวัน และมักจะเข้าถึงในช่วงเวลา 18.00 นาฬิกา เป็นต้นไป จากอัตราการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษาเห็นได้ว่า เครือข่ายสังคมออนไลน์ได้แทรกอยู่ในชีวิตประจำวันของผู้เรียนยุคดิจิทัล เป็นไปได้ว่าการนำเครือข่ายสังคมออนไลน์มาจัดการเรียนการสอนควบคู่ไปกับการเรียนการสอนแบบปกติเป็นสิ่งเหมาะสมอย่างยิ่ง สถาบันการศึกษา

สามารถศึกษาและปรับใช้ให้เหมาะสมกับการศึกษา จะเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการเข้าถึงความรู้รูปแบบใหม่ได้ [11]

2. เครื่องช่วยสังคมออนไลน์กับการเรียนการสอน

สถานศึกษากำลังเข้าสู่ยุคดิจิทัล มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ เป็นความจำเป็นที่สถานศึกษาต้องปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจสังคม และการศึกษาของโลก รวมถึงผู้สอน เจ้าหน้าที่ และนักศึกษาที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทั้งสำหรับการเรียนและการทำงานในชีวิตประจำวัน สถานศึกษาจัดการสอนทันสมัย ผู้สอนเท่าทันเทคโนโลยี เจ้าหน้าที่ทำงานกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเต็มรูปแบบ ผู้สอนและผู้เรียนนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาช่วยการเรียนรู้ การศึกษาผ่านดิจิทัลทุกรูปแบบเห็นได้มากขึ้นในสถานศึกษา หากไม่นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาประยุกต์ใช้สถานศึกษาอาจก้าวไม่ทันวิทยาการของโลก

ผู้เรียนที่เกิดมาในยุคเริ่มมีอินเทอร์เน็ต เกมคอมพิวเตอร์ เครื่องช่วยสังคมออนไลน์ ตลอดจนระบบการจัดการเรียนการสอนผ่านเว็บ จัดเป็นผู้เรียนที่เกิดในยุคดิจิทัล (Digital Native) ในขณะที่ผู้สอนเปรียบเหมือนผู้ที่เพิ่งอพยพเข้ามาในยุคดิจิทัล (Digital Immigrants) เพราะไม่ได้เกิดในยุคนี้ จึงเหมือนอยู่คนละยุคกับผู้เรียน ส่วนผู้เรียนเกิดและเติบโตมาพร้อมกับเทคโนโลยีเหล่านี้และเป็นผู้ที่คุ้นเคยกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทุกรูปแบบ ใช้งานเทคโนโลยีการสื่อสารและคอมพิวเตอร์ได้อย่างเป็นธรรมชาติและง่ายดาย ผู้สอนจึงต้องปรับตัวอย่างรวดเร็วและให้สอดคล้องกับยุคดิจิทัล และมีความคล่องตัวตามการเปลี่ยนแปลง [12]

การนำเครื่องช่วยสังคมออนไลน์ที่ได้รับความนิยมมาใช้ในการเรียนการสอนช่วยให้สถานศึกษา ผู้สอน และผู้เรียนเข้าสู่ห้องเรียนดิจิทัลอย่างแท้จริง ผู้เรียนมีความสำคัญมากขึ้น (Student Center) ผู้สอนก็ไม่ได้สำคัญน้อยลง แต่เปลี่ยนจากผู้สอนมาเป็นผู้วางแผนพัฒนา จัดการเรียนการสอน และการเป็นที่เลี้ยง (Coaching) คอยให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนผ่านเครื่องช่วยสังคมออนไลน์มีหลาย

ลักษณะ เช่น การเขียนข้อความลงในกระดานข่าวของกลุ่ม การนำเสนอรูปภาพและวิดีโอที่อัปโหลดโดยสมาชิก การตั้งคำถามและสร้างแบบสำรวจความคิดเห็น (Poll) และการทำงานเอกสารจากเครื่องช่วยสังคมออนไลน์ นอกจากนี้ยังสามารถนำเครื่องช่วยสังคมออนไลน์มาจัดการเรียนแบบผสมผสาน โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก ที่ก่อให้เกิดผลสำคัญแก่ผู้เรียน เช่น สร้างความสัมพันธ์ระหว่างสังคมในชั้นเรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการศึกษาค้นคว้า การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่กว้างขวาง ส่งเสริมการศึกษาตามความสนใจหรือความถนัด ส่งเสริมการบันทึก และการอ่าน ผู้สอนควรมีแนวปฏิบัติสำคัญเพื่อให้เกิดการใช้เครื่องช่วยสังคมออนไลน์มีประสิทธิภาพ คือศึกษาธรรมชาติของระบบเครื่องช่วยสังคมออนไลน์ที่นำมาใช้อย่างชัดเจน ศึกษาความพร้อมของผู้เรียนในการใช้เครื่องช่วยสังคมออนไลน์ เป็นต้นแบบที่ดีในการใช้เครื่องช่วยสังคมออนไลน์ ติดตามพฤติกรรมการใช้เครื่องช่วยสังคมออนไลน์ของผู้เรียนอย่างใกล้ชิด และสร้างเครื่องช่วยผู้สอนและผู้ปกครอง เพื่อประสิทธิภาพของการดูแลผู้เรียนในเครื่องช่วยสังคมออนไลน์ [13] เครื่องช่วยสังคมออนไลน์เป็นช่องทางติดต่อสื่อสาร แจ้งข้อมูล และตอบปัญหาหรือข้อสงสัยของผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนบางคนยังขาดความรับผิดชอบ เช่น ขาดการเข้าร่วมกิจกรรมภาคบังคับและกิจกรรมภาคสมัครใจ หรือเข้าร่วมกิจกรรมสายกว่าเวลาที่ตกลงกัน ผู้เรียนมักให้เหตุผลว่าไม่ทราบข้อมูลหรือรายละเอียดของกิจกรรม และผู้เรียนบางคนขาดความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย เช่น ไม่การส่งงาน ส่งงานไม่ครบ หรือส่งงานไม่ตรงเวลา[14]

ความพร้อมของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนการสอนผ่านเครื่องช่วยสังคมออนไลน์ จิระ จิตสุภา นวลศรี สงสม และปรัชญนันท์ นิลสุข [15] และจิระ จิตสุภา ปรัชญนันท์ นิลสุข และ นวลศรี สงสม [16] ได้ศึกษาเอาไว้พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีความพร้อมอยู่ในระดับมาก ในด้านทักษะการเรียนออนไลน์ การเข้าถึงเทคโนโลยี การอภิปรายบนอินเทอร์เน็ต สิ่งสำคัญต่อความสำเร็จ ภาพและเสียงออนไลน์ และแรงจูงใจ เห็นได้ว่าการเรียนการสอนผ่านเครื่องช่วยสังคมออนไลน์ไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนมีทักษะและเครื่องมือที่พร้อมจะเข้าถึงเครื่องช่วยสังคมออนไลน์

ประกอบด้วยโครงสร้างพื้นฐานและการบริการระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตครอบคลุมทุกพื้นที่ จึงเป็นสิ่งยืนยันถึงความพร้อมเรียนของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

3. e-Learning และ ระบบ LMS

e-Learning คือการเรียนการสอนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มาจากคำว่า Electronic Learning เป็นการเรียนการสอนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ เครื่องฉายอินทราเน็ต เครื่องฉายอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องฉายอินเทอร์เน็ต ดาวเทียม โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต หรืออุปกรณ์ไร้สายที่ผู้เรียนสามารถเข้าเรียนเพื่อพัฒนาตนเองได้ตามอัธยาศัยได้ทุกสถานที่ ทุกเวลาผ่านเว็บไซต์ในรูปแบบสื่อมัลติมีเดียที่ประกอบด้วย ข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และวิดีโอ ผู้เรียนสามารถโต้ตอบกับสื่อ กับผู้สอน หรือผู้เรียนคนอื่นเสมือนนั่งเรียนในห้องเรียนปกติ เป็นการลดช่องว่างทางการศึกษาอย่างแท้จริง ทุกคนสามารถเข้าเรียนรู้อะไรก็ได้ 24 ชั่วโมง [17] อนิรุทธ์ สติมัน [18] ได้แจกแจงการเรียนการสอนผ่านเครื่องฉายอินเทอร์เน็ตไว้หลายรูปแบบ ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนผ่านเว็บ (Web-Based Instruction) การจัดการเรียนการสอนรายวิชาผ่านเว็บ (Web-Base Course) การฝึกอบรมผ่านเว็บ (Web-Based Training) เว็บการเรียนการสอน (Web-Based Learning) เวิลด์ไวด์เว็บ ช่วยสอน (WWW-Based Instruction) การเรียนการสอนผ่านเครื่องฉาย (Online Instruction) การสอนโดยใช้อินเทอร์เน็ตเป็นฐาน (Internet-Based Instruction) การฝึกอบรมผ่านเวิลด์ไวด์เว็บ (WWW-Based Training) การเรียนการสอนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning) และการฝึกอบรมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-Training) จิระ จิตสุภา [19] กล่าวว่า e-Learning เป็นกระบวนการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนด้วยการนำเสนอเนื้อหา กิจกรรม การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน การวัดและการประเมินผล และการติดตามผู้เรียนด้วยระบบบริหารจัดการการเรียนการสอนผ่านอินเทอร์เน็ต

อาณัติ รัตนธิรกุล [17] กล่าวว่าการใช้งานระบบ e-Learning ที่เป็นที่ยอมรับมากที่สุดคือการใช้งานผ่านทางเครื่องฉายอินเทอร์เน็ต โดยการสร้างระบบ e-Learning ต้องมีซอฟต์แวร์สำหรับสร้างระบบ เทคโนโลยีที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในปัจจุบันคือ LMS (Learning Management System) เป็นระบบสำหรับการบริหารจัดการการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาและหน่วยงานเอกชน โดย LMS อำนวยความสะดวกในการสร้างบทเรียน การจัดกลุ่มเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ การสื่อสารโต้ตอบระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน การจัดกลุ่มผู้เรียน การสร้างแบบทดสอบ การทดสอบ และการประเมินผลผู้เรียน ซอฟต์แวร์สำหรับระบบ LMS แบ่งออกได้ 2 กลุ่ม ประกอบด้วย

1. ระบบ LMS เชิงการค้าได้รับการพัฒนาเพื่อการค้าโดยเฉพาะ ต้องซื้อลิขสิทธิ์ซอฟต์แวร์เพื่อนำมาติดตั้งและใช้งาน เช่น WebCT, Blackboard, DLS เป็นต้น
2. ระบบ LMS แบบ Open Source เป็นระบบ LMS ที่นำมาติดตั้งใช้งานได้ฟรี ไม่ต้องจ่ายค่าลิขสิทธิ์ซอฟต์แวร์แต่อย่างใด เป็นระบบที่ได้รับความนิยม เช่น Moodle, ATutor, Sakai เป็นต้น

ระบบ LMS สามารถประยุกต์ใช้ได้กับทุกองค์กร เช่น สถานศึกษา บริษัทเอกชน หน่วยงานรัฐบาล รัฐวิสาหกิจ ศูนย์ฝึกอบรม เป็นต้น ช่วยให้เกิดการรวบรวม แลกเปลี่ยนความรู้ในองค์กร และเรียนรู้ย้อนหลังได้ตลอดเวลา ผู้ใช้งานในระบบ LMS แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย

1. ผู้บริหารระบบ (Administrator) ทำหน้าที่ติดตั้งระบบ LMS กำหนดค่าเริ่มต้นของระบบ ปรับแต่งระบบ เปลี่ยนแปลงรูปแบบฉากหลังเว็บ เพิ่มเติมโปรแกรมอิสระ กำหนดความปลอดภัยของข้อมูล สำรองและกู้คืนระบบและข้อมูล กำหนดสิทธิ์การเป็นผู้สอน ผู้เรียน เป็นต้น
2. ผู้สอนหรือผู้สร้างเนื้อหา (Teacher) ทำหน้าที่จัดการเนื้อหาของบทเรียนเข้าระบบ เช่น ข้อมูลรายวิชา ใบเนื้อหา รูปภาพ วิดีโอ เอกสารประกอบการสอน การประเมินผู้เรียนโดยข้อสอบ ปรนัย อัตนัย การให้คะแนน ตรวจสอบกิจกรรมผู้เรียน ตอบคำถาม และสนทนากับผู้เรียน
3. ผู้เรียน (Student) คือผู้เรียนที่สมัครเข้าเรียนตามหัวข้อที่ผู้สอนได้จัดเตรียมไว้ ทำกิจกรรมและแบบฝึกหัด

ที่ได้รับมอบหมาย ผู้เรียนอาจถูกแบ่งเป็นกลุ่มโดยผู้สอน และสามารถตั้งรหัสผ่านเพื่อการเข้าเรียนแต่ละรายวิชาได้

4. เครือข่ายสังคมออนไลน์สำหรับการจัดการเรียนการสอน : Edmodo

เครือข่ายสังคมออนไลน์ คือสังคม หรือการรวมตัวกันเพื่อสร้างความสัมพันธ์ในรูปของกลุ่มคนรูปแบบหนึ่งที่ปรากฏเกิดขึ้นบนอินเทอร์เน็ต เรียกว่าชุมชนออนไลน์ สามารถทำ ความรู้จัก แลกเปลี่ยนความคิดเห็น แบ่งปันประสบการณ์ ร่วมกันและเชื่อมโยงกันในทิศทางใด ทิศทางหนึ่ง โดยขยายตัวผ่านการติดต่อสื่อสารอย่างเป็นเครือข่าย [3] เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ได้รับความนิยมมากที่สุดอันดับหนึ่งคือ Facebook [20] รองลงมาคือ Twitter แต่เป็นที่นิยมน้อยกว่า Facebook เกือบสามเท่าตัว เนื่องจาก Facebook เป็นเครือข่ายออนไลน์ที่ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ เนื่องจากใช้งานง่ายและทำให้ทราบข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็ว ถูกนำไปใช้ในหลายกิจกรรม เช่น สร้างและประกาศตัวตนขององค์กรและบุคคล เป็นเครื่องมือพัฒนาและสื่อสารกับผู้เรียน เช่น เขียนข้อความลงในกระดานข่าวของกลุ่ม นำเสนอรูปภาพและวิดีโอที่อัปโหลดโดยสมาชิก ตั้งคำถาม และสร้างแบบสำรวจความคิดเห็น (Poll) ใช้งานจาก Facebook Docs หรือ เอกสารของ Facebook ก่อให้เกิดผลสำคัญกับผู้เรียน คือสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสังคมในชั้นเรียน กระตุ้นให้เกิดการศึกษา ค้นคว้า แลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่กว้างขวาง ส่งเสริมการศึกษาตามความสนใจหรือความถนัด และส่งเสริมการบันทึกและการอ่าน [3]

การเรียนการสอนออนไลน์จำเป็นต้องมีระบบที่ใช้ในการบริหารจัดการการเรียนการสอน (LMS) Moodle หรือ Modular Object-Oriented Dynamic Learning มัก จะได้รับความสนใจ เนื่องจากเป็นระบบ LMS อันดับหนึ่งและเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางมาก่อน [21] ผู้พัฒนาคือ Martin Dougiamas จากประเทศออสเตรเลีย Moodle เป็นซอฟต์แวร์ที่ถูกพัฒนาขึ้นมาในแนว Open Source สถานศึกษาสามารถนำไปติดตั้งโดยนักคอมพิวเตอร์หรือผู้บริหารระบบ (Administrator) และใช้งานได้โดยไม่เสีย

ค่าใช้จ่าย สามารถครอบคลุมการจัดการ e-Learning ทั้งหมด ได้แก่ ระบบจัดการหลักสูตรการเรียนการสอน (Course Management) ระบบจัดการไซต์ (Site Management) ระบบจัดการผู้ใช้ (User Management) ประกอบด้วย ผู้บริหารระบบ ผู้สร้างรายวิชา ผู้สอน ผู้ช่วยสอน ผู้เรียน และผู้ใช้งานทั่วไป และระบบจัดการไฟล์ (File Management) [17] แต่ปัจจุบัน (2559) Moodle ได้รับความนิยมน้อยกว่า Edmodo แล้ว [22]

Edmodo เป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ได้รับการออกแบบและพัฒนาโดย Jeff O' Hara และ Nick Borg ในปี 2551 สามารถใช้งานผ่าน www.edmodo.com เพื่อรองรับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ เป็นระบบ LMS ที่ผนวกกันระหว่าง e-Learning กับ Social Network เปรียบเหมือนนำ Moodle มาผนวกเข้ากับ Facebook เป็น Social Learning หรือเครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ เนื่องจากถูกออกมาเป็นระบบการจัดการเรียนการสอนที่สมบูรณ์ทั้งความสามารถและรูปร่างหน้าตา Edmodo มีระบบบริหารจัดการผู้เรียน (User, Group) ระบบจัดการข้อมูล (Resource: Content) กิจกรรมการเรียนการสอน (Activity: Assignment, Quiz) และส่วนของการประเมินผล การเรียน แบ่งแยกส่วนติดต่อผู้ใช้งานออกเป็นสามส่วนคือ ผู้สอน (Teacher) ผู้เรียน (Student) และผู้ปกครอง (Parents) ผู้ใช้งานไม่ต้องติดตั้งไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ เนื่องจากสามารถใช้งานออนไลน์ได้โดยตรง แต่ถ้าต้องการก็สามารถติดตั้งแอปพลิเคชันผ่านทางอุปกรณ์อย่าง Laptop, Smart Phone, Tablet, iPad, iPhone หรือ Windows Mobile ได้ [23] [24] Edmodo มีระบบรักษาความปลอดภัยและเป็นส่วนตัว เนื่องจากอนุญาตให้ผู้สอนสร้างและบริหารบัญชีผู้ใช้งานเฉพาะผู้เรียนที่ได้รับรหัสของกลุ่ม (Group Code) และลงทะเบียนใช้งานในระบบของตนเองเท่านั้น สามารถติดต่อสื่อสารทำงานร่วมกัน แบ่งปันเนื้อหา เข้าถึงการบ้าน สมุดเกรด และประกาศข่าวสารได้ง่าย สามารถเข้าถึงได้ทุกสถานที่ ทุกเวลา ที่มีคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ไม่จำเป็นต้องติดตั้งและดูแลเว็บไซต์และเครื่องแม่ข่ายเอง ไม่มีค่าใช้จ่ายสำหรับผู้เรียน ผู้สอน และผู้ปกครอง เมื่อสมัครเป็นสมาชิกแล้วสามารถใช้งานได้ทันที

ไม่จำกัดจำนวนชั้นเรียนและจำนวนผู้เรียนในแต่ละชั้นเรียน ไม่จำกัดพื้นที่จัดเก็บข้อมูล รองรับการใช้งานจากผู้ใช้งานมากได้พร้อมกันอย่างมีประสิทธิภาพ [25] สำหรับผู้ใช้งาน Facebook อยู่แล้วสามารถใช้งาน Edmodo ได้ง่ายและรวดเร็ว เนื่องจากมีส่วนติดต่อผู้ใช้ใกล้เคียงกับ Facebook และน่าใช้กว่า Moodle [23] [26] ปัจจุบัน (2559) มีผู้ใช้งาน Edmodo แล้วมากกว่า 49 ล้านคน [22]

5. ความพึงพอใจที่มีต่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ Edmodo

ถึงแม้ Edmodo จะเพิ่งเปิดตัวได้ไม่นานแต่มีผู้ใช้งานมาก และได้รับความนิยมอย่างรวดเร็ว ผู้สอนมีความพึงพอใจเนื่องจากใช้งานง่าย เข้าถึงได้ตลอดเวลาผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์แบบมีสายและไร้สายได้ทุกที่ที่มีอินเทอร์เน็ต สามารถสร้างห้องเรียนออนไลน์ได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องจำต้องมีความรู้ด้านคอมพิวเตอร์มากนัก ถ้าผู้ใช้สามารถใช้ Facebook ได้ก็สามารถ Edmodo ได้เช่นเดียวกัน ไม่ต้องมีนักคอมพิวเตอร์มาสร้างห้องเรียนหรือมาติดตั้งระบบให้ สามารถใช้งานผ่านเว็บได้ด้วยการสมัครสมาชิกและล็อกอินเข้าสู่ระบบเท่านั้น เป็นมิตรกับผู้ใช้ ไม่ต้องกังวลกับความซับซ้อนของระบบอีก ผู้สอนสามารถให้เวลากับการเตรียมสอน การจัดการเรียนการสอนและผู้เรียนได้เต็มที่ สอดคล้องกับ Kongchan [27] ที่พบว่าผู้ใช้มีความพึงพอใจเนื่องจากใช้งานง่าย และสามารถสร้างห้องเรียนออนไลน์ได้ด้วยตนเอง

ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ Edmodo เช่นเดียวกัน ได้แก่ พึงพอใจต่อความสะดวกในการใช้งาน ความสามารถของระบบ ลักษณะการใช้งาน ปัจจัยส่งเสริมการใช้งาน และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสารเพื่อการเรียนกับผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นเรียน [4] สอดคล้องกับ Balasubramaniana and Jaykumar and Fukeyb [26] และ Khaleel [28] ที่ได้ศึกษาความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนด้วย Edmodo พบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับมาก และ

ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสารเพื่อการเรียน รวมทั้งประหยัดเวลา

ด้วยความสามารถของระบบ เช่น เพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสารเพื่อจัดการเรียนการสอน ประหยัดเวลา เป็นมิตรใช้งานง่าย ใช้งานได้บนอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หลายชนิด ผู้สอนสามารถสร้างห้องเรียนด้วยตนเองโดยไม่ต้องใช้ทักษะด้านคอมพิวเตอร์มากนัก Edmodo จึงเป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อจัดการเรียนการสอนที่ได้รับความนิยม และเป็นที่พึงพอใจของผู้สอนและผู้เรียนเป็นอย่างดี

6. บทสรุป

ข้อมูลและสารสนเทศจำนวนมากถูกจัดเก็บ (Input) ประมวลผล (Process) นำเสนอในรูปแบบออนไลน์ (output) และผู้ใช้สามารถให้ผลย้อนกลับ (Feedback) ในรูปของการแสดงความคิดเห็น การถามตอบ การแสดงออกถึงความชอบหรือไม่ชอบ (Like or Unlike) การแบ่งปันสิ่งของตนเองผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต การเข้าถึงข้อมูลและสารสนเทศทำได้ง่ายขึ้นทุกสถานที่ ทุกเวลา เป็นการสื่อสารแบบสองทิศทาง เป็นมิตรกับผู้ใช้ ที่สำคัญข้อมูลและสารสนเทศเหล่านี้ถูกสร้างและนำเสนอในรูปแบบออนไลน์โดยผู้ใช้งานด้วยวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน เช่น สร้างและประกาศตัวตน สร้างและการนำเสนอผลงาน รวบรวมความชอบในสิ่งเดียวกัน ทำงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน สร้างประสบการณ์เสมือนจริง เพื่อประกอบอาชีพ และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร เรียกว่าเครือข่ายสังคมออนไลน์

การใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นเรื่องปกติในชีวิตประจำวันของผู้สอน และผู้เรียน เมื่อนำมาใช้กับการจัดการเรียนการสอน พบว่าผู้สอนและผู้เรียนมีความพึงพอใจในการใช้งาน โดยผู้สอนพึงพอใจในประสิทธิภาพการทำงาน มีระบบบริหารจัดการการเรียนการสอน สามารถสร้างห้องเรียนออนไลน์ด้วยตนเอง ไม่ต้องติดตั้งระบบช่วยให้ประหยัดเวลา ในด้านผู้เรียนมีความพึงพอใจเนื่องจากสะดวกในการเข้าใช้ ความสามารถของระบบ ลักษณะการใช้งาน และปัจจัยส่งเสริมการใช้งาน ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการ

สื่อสารเพื่อการเรียนระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนและผู้เรียนกับผู้เรียนด้วยตนเอง ไม่แตกต่างระหว่างจากเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่คุ้นเคย

ด้วยความสามารถของ Edmodo เครือข่ายสังคมออนไลน์สำหรับการจัดการเรียนการสอนอันดับหนึ่ง [22] มีให้กับผู้สอนและผู้เรียน หากผู้สอนตั้งใจจะพัฒนาห้องเรียนออนไลน์สำหรับการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนยุคดิจิทัล Edmodo เป็นทางเลือกที่น่าสนใจและเหมาะสมสำหรับผู้เรียนยุคดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

- [1] ปริณดา เรืองศักดิ์. (2557). การเปิดเผยตนเองกับการสื่อสารผ่านเฟซบุ๊ก. **วารสารนักบริหาร**. 34 (1), หน้า 69-79.
- [2] กมลณัฐ โตจินดา. (2556). การศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการ Social Network ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. รายงานการค้นคว้า. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- [3] ระวี แก้วสุกใส และ ชัยรัตน์ จุสปาโล. (2556). เครือข่ายสังคมออนไลน์: กรณีเฟซบุ๊กกับการพัฒนาผู้เรียน. **วารสาร Princess of Naradhiwas University Journal**. ฉบับพิเศษ, หน้า 195-205
- [4] พิศมัย หาญมงคลพิพัฒน์. (2558). พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตหลักสูตรเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน. **การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 6**. 26 มิถุนายน 2558, หน้า 1490-1500.
- [5] ปณิชา นิติพร. (2557). พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของคนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร. (ออนไลน์). ค้นเมื่อ 3 มกราคม 2559 ค้นจาก <http://goo.gl/2z7LC>.
- [6] ภัทรา เรื่องสวัสดิ์. (2553). **รูปแบบการดำเนิน**

ชีวิต และพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคม

ออนไลน์ของวัยทำงานในเขต

กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- [7] เศรษฐพงศ์ มะลิสวรรณ. (2554). เครือข่ายสังคม (Social Networking). (ออนไลน์). ค้นเมื่อ 3 มกราคม 2559 ค้นจาก <http://www.vcharkarn.com/varticle/40698>
- [8] ปวีศดา ประทุมวัลย์. (2555). โอกาสและข้อจำกัดของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและความพึงพอใจจากการใช้ Edmodo ในชั้นเรียนของนักศึกษาคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- [9] เอมิกา เหมมินทร์. (2556). พฤติกรรมการใช้และความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่ได้จากการใช้เครือข่ายสังคม ออนไลน์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสถิติประยุกต์ คณะสถิติประยุกต์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. กรุงเทพฯ.
- [10] พิศมัย หาญมงคลพิพัฒน์. (2558). พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตหลักสูตรเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน. **การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 6**. 26 มิถุนายน 2558, หน้า 1490-1500.
- [11] พันธุ์ศักดิ์ ไทยสิทธิ. (2555). เครือข่ายสังคมคอมพิวเตอร์อีกหนึ่งช่องทางของการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย. **วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม**. 11 (3), หน้า 1-8.
- [12] ปรีชญนันท์ นิลสุข และ จิระ จิตสุภา. (2556). **การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา**. กรุงเทพฯ: ศูนย์ผลิตตำราเรียนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

- [13] ระวี แก้วสุกใส และ ชัยรัตน์ จุสปาโล. (2556).
เครือข่ายสังคมออนไลน์: กรณีเฟสบุ๊คกับการ
พัฒนา ผู้เรียน. **วารสาร Princess of
Naradhiwas University Journal**. ฉบับพิเศษ,
หน้า 195-205
- [14] พิศมัย หาญมงคลพิพัฒน์. (2558). พฤติกรรม
การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิต
หลักสูตรเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขต
กำแพงแสน. **การประชุมมหาดไทยวิชาการ
ระดับชาติ ครั้งที่ 6**. 26 มิถุนายน 2558,
หน้า 1490-1500.
- [15] จิระ จิตสุภา นวลศรี สงสม และ ปรัชญนันท์
นิลสุข. (2557). การศึกษาความพร้อมในการ
เรียนด้วยอีเลิร์นนิ่งของนักศึกษาระดับ
ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม สจล. 13 (2),
หน้า 66-73.
- [16] จิระ จิตสุภา ปรัชญนันท์ นิลสุข และ นวลศรี
สงสม. (2556). ความพร้อมในการเรียนด้วย
อีเลิร์นนิ่งของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ. **การประชุม
วิชาการระดับชาติด้านอีเลิร์นนิ่ง, อิมแพค
ฟอรัม เมืองทองธานี**, หน้า 459-464.
- [17] อาณัติ รัตนธิกุล. (2553). **สร้างระบบ
e-Learning ด้วย moodle ฉบับสมบูรณ์**. ซีเอ็ด
ยูเคชั่น, กรุงเทพฯ.
- [18] อนิรุทธ์ สติมัน. (2550). ผลการใช้รูปแบบ
การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้
แบบโครงงานบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีต่อ
การเรียนรู้แบบนำตนเองและผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา.
วิทยานิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยี
การศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีทาง
การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- [19] จิระ จิตสุภา. (2555). การพัฒนาแบบจำลอง
กลยุทธ์การฝึกอบรมออนไลน์ด้วยบทบาทสมมุติด้าน
ความมั่นคงปลอดภัยทางเทคโนโลยีสารสนเทศตาม
มาตรฐานสากล. วิทยานิพนธ์ ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา
เทคโนโลยีเทคนิคศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- [20] Ebizmba. (2016). Top 15 Most Popular
Social Networking Sites. (ออนไลน์).
ค้นเมื่อ 3 มกราคม 2559 ค้นจาก
<http://goo.gl/yS9o>.
- [21] Elearningindustry. (2014). The 20 Best
Learning Management Systems.
(ออนไลน์). ค้นเมื่อ 3 มกราคม 2559 ค้นจาก
<http://goo.gl/mnUCwe>.
- [22] Capterra. (2016). The Top 20 Most
Popular LMS Software. (ออนไลน์).
ค้นเมื่อ 5 มกราคม 2559 ค้นจาก
<http://goo.gl/8F0o84>.
- [23] อาณัติ รัตนธิกุล. (2557). Edmodo ระบบ
Social Learning คู่ต่อกรที่น่ากลัวของ
Moodle. (ออนไลน์). ค้นเมื่อ 5 มกราคม
2559 ค้นจาก
<http://www.arnut.com/bb/node/364>.
- [24] สอนันท์ แดงประเสริฐ. (2558). เอกสาร
ประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการเทคโนโลยี
สารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการ
จัดการเรียนการสอนสำหรับครุฑทหารของ ทบ.
กรมยุทธศึกษาทหารบก.
- [25] วันดี กุมาพันธ์. (2555). เอกสาร
ประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการชุมชน
ออนไลน์สร้างสรรค์ กับ การเรียนรู้
วิทยาศาสตร์ ด้วยโปรแกรม Edmodo.com
โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย เพชรบูรณ์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 40.

- [26] Balasubramaniana, K., Jaykumar V, and Fukeyb,L. (2014). A study on “Student preference towards the use of Edmodo as a learning platform to create responsible learning environment”. *Procedia Social and Behavioral Science Journal*. 144, 416-422.
- [27] Kongchan, C. (2012). How a Non-Digital-Native Teacher Makes Use of Edmodo. *International Conference ICT for Language Learning*, 5th Edition, Florence,Italy, 1-4.
- [28] Khaleel M. Al-Said. (2015). Students' Perceptions of Edmodo and Mobile Learning and their Real Barriers towards them. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*. 14 (2), 167-180.